

PM

YYA -sopimuksen sotilaallisista sovellutuksista

(Liittyy selostukseen keskustelusta kenrm Junttila kommodori Androuskevitch 26.4.72)

Eräänä peruslähtökohtana voitaneen pitää sitä, että puolustusvoimien on suunnitelmillaan ja toimenpiteillään tuettava maamme virallista ulkopoliittikkaa. Sotilaallisella taholla ei myöskään voida lausua mielipiteitä sellaisista asioista, joissa ensimmäinen kannanotto kuuluu ulkopoliittikan piiriin. Kun ulkopoliittikassa haetaan puolueettomuuslinjaa ja luottamuksellisia suhteita N:liittoon on johdonmukaista, että maanpuolustuksen keskeisenä pyrkimyksenä on tulla toimeen omin voimin ja toimia niin, että N:liitto luottaa haluamme turvata heidän luoteisrajaansa sekä samalla strategisesti tärkeitä alueita.

Pyrkimys tulla toimeen omin voimin on maanpuolustuksen kannalta tärkeä psykologinen tekijä, mitä on myös siinä mielessä korostettu niin puheissa kuin kirjoituksissakin. Ellei näin voitaisi menetellä vastaisuudessakin merkitsisi se huomattavaa asennemuutosta nykyiseen, mikä loisi varjonsa omaksumaamme puolueettomuusasenteeseen ja heijastaisi vaikutuksensa niin sisä- kuin ulkopoliittikkaankin. Myös parlamentaarisen puolustuskomitean mietinnöstä heijastuu vaatimus selviytyä omin toimenpitein niin pitkälle kuin mahdollista, vaikka toisaalta todetaankin YYA-sopimuksen taustalla olo ja sen asettamat sotilaalliset vaatimukset. Mikäli kommodori Androukevitch tulkitsee oikein N:liiton sotilasjohdon ajatuksen, mitä ei ainakaan toistaiseksi ole aihetta epäillä, niin N:liiton taholta nähdään, että me kykenemme ainoastaan rauhan aikana tulemaan toimeen omin voimin. Jos Euroopassa syntyy sellainen kriisi, mikä saattaisi johtaa sotatoimiin suurvaltaliittoutumien välillä, niin N:liitto pitää varmana aloitteen saamista ja sen säilyttämistä. Tämä on ilmeisesti heidän sotilaallisen ajattelunsa peruslähtökohta. Tähän samaan tulokseen on tultu myös niissä strategisissa tilanteen arvioinneissa, mitä oma operatiivinen johtomme on tehnyt. Aloitteen saaminen edellyttää N:liiton taholta strategista hyökkäystä, minkä ensimmäisetkin tavoitteet ovat selvästi Suomen ulkopuolella. Näin ollen N:liitolta ei olisi sotilaallisia tavoitteita Suomessa muuten kuin siinä mielessä, että se tarvitsisi Suomen aluetta päästäkseen tavoitteeseensa. N:liiton sotilasjohdolle on siten erittäin tärkeää, ettei se kohtaa täällä vastarintaa, vaan saa mahdollisesti tukeakin etenemiselleen. N:liiton sotilaallinen toiminta Suomea kohtaan liittyisi asiaa näin ajatellen aina suurempaan tapahtumaan eikä erillinen tunkeutuminen maahamme ilman välitöntä jatkoa maamme ulkopuolelle näytä todennäköiseltä. Mikäli siis strategisen hyökkäyksen tarvetta ei ilmene, niin me saamme hoitaa itsenäisesti sotilaalliset kysymykset, kunhan ne eivät ole ristiriidassa YYA-sopimuksen periaatteiden kanssa. Mikäli tämä päätelmä on oikea, niin se antaa meille mahdollisuuden hoitaa sotilaallisia kysymyksiämme rauhan aikana omin voimin. Edellytyksenä tietenkin, että kykenemme selvittämään asian venäläisille ja että he luottavat tässä suhteessa meihin.

Millaista hintaa olisi sitten maksettava rauhan aikana omin voimin noudatettavasta linjasta selvinnee ilmeisesti aikanaan, jos asiaa koskevia neuvotteluja tullaan käymään. Eräs peruskysymyksiä on, että kuinka vahvan ja miten varustettu Suomen armeijan tulisi olla, jotta se edullisimmin kykenisi soveltumaan YYA-sopimuksen periaatteisiin. Tällä hetkellä me muodostamme raja-alueessa ”aukon” N:liiton muuten vahvassa puolustusvyöhykejärjestelmässä, mikä on omiaan herkistämään N:liiton lähtö- ja toimintavalmiutta.

Puolustusvoimiemme toiminnan voidaan ajatella jakaantuvan kolmeen vaiheeseen.

- rauhan aikaan,
- N:liiton strategisen hyökkäyksen alkuvaiheeseen ja
- tapahtumiin sen jälkeen.

Nämä vaiheet muodostavat rauhanaikaista suunnittelua ajatellen kiinteän ketjun ja vaikuttavat siten välittömästi toisiinsa. On mahdollista, että luottamuksellisissa keskusteluissa heijastuvat N:liiton sotilasjohdon laskelmoinnit puolustusvoimiimme nähden. Ellei näin käy, on meidän itsemme arvioitava osuutemme käytettävissämme olevien tietojen perusteella. Näin rauhan aikana meidän on ilmeisesti käytettävä hyväksi N:liiton toteamusta, että me olemme liittoutumien ulkopuolella oleva maa. Se edellyttää ilmeisesti myös ulospäin sellaisen kuvan antamista, että kykenemme täyttämään paikkamme Pohjois-Euroopan yleisessä sotilaallisessa voimakentässä. Miten sitten käyttäydymme strategisen hyökkäyksen aikana ja sen jälkeen ja miten ne vaikuttavat tämän päivän toimintoihin? Tämän perusongelman arviointiinhan ollaan nyt siirtymässä. Mikäli N:liiton taholta ehdotetaan keskusteluaiheita, on ennen vastauksen antoa arvioitava kaikki pienimmätkin yksityiskohdat. Sillä vähäisinkin eteneminen sotilaallisissa kysymyksissä merkitsee sitä, että takaisinvetomahdollisuutta ei enää ole. Nyt tekemämme aloite-ehdotuksen perusteella voidaan lähtöasemiamme aihekeskusteluja varten pitää verraten hyvänä. Peruslähtökohdan voisi muodostaa mielipiteemme siitä, että puolustusvoimat kykenevät takaamaan sen, ettei alueemme muodosta Neuvostoliiton strategiselle toiminnalle kielteistä yllätystä ja että me säilytämme kaikissa vaiheissa mahdollisuutemme tukea N:liittoa YYA-sopimuksen periaatteiden mukaisesti.

Junttila